

Старогръцки език НФ

2020-2021

Автори

13.

Юстин Философ

Юстин (ок. 100-166 сл. Хр.), един от първите християнски философи, е известен със своите „Апологии“, адресирани до императорите и сената, и с пространния си „Диалог с Трифон“, където защитава превъзходството на вярата си пред гръцката философия и нехристиянското юдейство.

Бил е роден в самарийския град Флавия Неаполис. Това е древният Сихем, разрушен през войната от 66-73 г. и впоследствие възстановен, преименуван и отново заселен, вероятно от неюдеи. Самият Юстин бил от езическо семейство: баща му се казвал Приск, а дядо му – Вакхий.¹

На младини се е интересувал от философия и посещавал преподаватели по стоицизъм, аристотелизъм и платонизъм.² Впоследствие предпочел християнството, но продължил да се представя като „философ“.³

Юстин преподавал в Рим, където по това време преследванията срещу християните и смъртните присъди (за отказ да се принесе жертва на боговете) не са били рядкост. За един такъв случай той говори във „Втора апология“ (гл. 12).⁴ Покрай дейността си в защита на християните си е спечелил и врагове. Един от тях, киническият философ Крискент, изглежда е съдействал за осъждането му.⁵

Загинал е мъченически в Рим през първите години от управлението на Марк Аврелий и Луций Вер.

Още Тертулиан го нарича „философ и мъченик“.⁶ Иполит Римски, критикувайки „ученика му Тациан“, също го споменава като „мъченик“.⁷ Иреней Лионски съобщава за негово съчинение, съдържащо опровержение на теорията на гностика Маркион.⁸

Най-много сведения за живота му откриваме в началото на неговия „Диалог с Трифон“ (2-8) и в кн. IV (гл. 11 и 16-18) на Евсевиевата „Църковна история“.

За екзекуцията му се разказва в „Мъченичество на св. Юстин, Харитон, Харита, Пеон и Либериян в Рим“.

¹ „Първа апология“, 1.

² „Диалог с юдеина Трифон“, 2.

³ Евсевий. „Църковна история“ IV,11.

⁴ Разказът е цитиран у Евсевий - IV,17.

⁵ Така съобщава близкият до Юстин апологет Тациан в своята „Реч срещу елините“ (гл. 17). Казаното от него е цитирано и потвърдено от Евсевий - IV,16.

⁶ „Срещу валентинианците“, 5.

⁷ „Опровержение на всички ереси“ VIII,16.

⁸ „Против ересите“ IV, 6,2. По голямата част от текста на Иреней е оцелял в латински превод. Споменатият откъс е запазен на гръцки благодарение на Евсевий, който го цитира в „Църковна история“ IV,18.

Освен споменатите съчинения му се приписват и други, чиято автентичност е спорна или се отхвърля:

„Писмо до Зен и Серен“

„Изложение на правилното изповедание“

„Отговори към православните“ относно някои необходими питання

„Християнски въпроси към елините“

„Елински въпроси към християните“

„Опровержение на някои аристотелистки учения“.

Литература:

W. Christ. Geschichte der griechischen Literatur. Muenchen, 1890 (стр. 734)

„Сочинения древних християнских апологетов“. „Алетея“. СПб, 1999

„Християнство. Енциклопедическият словарь“. Т.1. Гл. редактор С.С.

Аверинцев. М. „Большая Российская энциклопедия“, 1993 (Иустин)

На български:

„Св. Юстин мъченик“ в Илия Цоневски. „Патрология“. Синодално издателство, 1986 (стр. 91-103)

„Житие и страдание на светия мъченик Иустин Философ“ в: Св. Димитрий Ростовски. „Жития на светиите“, юни. Света гора. Славянобългарски манастир „Св. вмчк Георги Зограф“, 2006